

OBSAH

	Předmluva	5
1	Postavení hydrobiologie v systému přírodních věd	7
2	Voda jako životní prostředí, její podíl v biosféře, typy vod	9
3	Zdroje a spotřeba užitkové vody	12
4	Vodní hospodářství ČSFR	15
5	Struktura a základní fyzikální a chemické vlastnosti vody	17
5.1	Hustota vody a její anomálie	19
5.2	Viskozita vody	21
5.3	Adhezivní a kohezivní vlastnosti vody	22
5.4	Povrchové napětí	23
5.5	Tepelné vlastnosti vody	24
5.6	Elektrická vodivost vody	25
5.7	Redox potenciál	25
5.8	Reakce vody (pH)	27
5.9	Alkalita vody	28
5.10	Hydrostatický tlak	28
6	Sluneční záření a světelné klima ve vodách	31
6.1	Průhlednost vody	34
6.2	Barva vody	35
7	Tepelný režim vod	36
8	Koloběh látek ve vodách	40
8.1	Koloběh kyslíku	40
8.2	Koloběh uhlíku a uhličitánový systém	45
8.3	Koloběh vápníku	48
8.4	Koloběh dusíku	48
8.5	Koloběh fosforu	52
8.6	Koloběh železa	55
8.7	Koloběh hořčíku	56

8.8	Koloběh síry	56
8.9	Koloběh křemíku	59
9	Organické látky rozpuštěné ve vodě	61
10	Rozpustnost pevných látek ve vodě	64
11	Sedimenty dna a koloběh látek	65
12	Struktura vodních biocenóz	67
12.1	Podmínky utváření biocenóz	67
13	Členění biocenóz stojatých vod	69
13.1	Pelagiál	70
13.1.1	Velikostní klasifikace planktonu	74
13.2	Bentál	74
13.2.1	Litorál	75
13.2.2	Profundál	76
14	Charakteristika a osídlení některých extrémních vod	80
14.1	Rašeliniště	80
14.2	Periodické vody	82
14.3	Saliny	83
15	Tekoucí vody	84
15.1	Obecná charakteristika	84
15.2	Fyzikální charakteristika tekoucích vod	86
15.2.1	Proudění a rychlost vody	86
15.2.1.1	Hraniční vrstva a zóna klidné vody	88
15.2.2	Pohyb a práce vody	88
15.2.2.1	Množství splavenin a jejich ekologický význam	90
15.2.3	Teplotní režim	90
15.2.4	Světlo	92
15.3	Charakteristika chemického složení tekoucích vod	93
15.3.1	Rozpuštěné látky	93
15.3.2	Rozpuštěné plyny	95
15.3.3	Uhličitanovápenatý systém	98
15.3.4	Dusík	99
15.3.5	Fosfor	100
15.4	Látkový koloběh	100
15.5	Teorie říčního kontinua	102
15.6	Ekologický model interakcí v říčním systému	105
15.7	Životní prostředí tekoucích vod	106
15.7.1	Volná voda (reopelagiál)	107
15.7.2	Bentál	108
15.7.3	Hyporeál (potamofreatal)	109
15.8	Společenstva tekoucích vod	110
15.8.1	Plankton	110
15.8.1.1	Drift	112
15.8.2	Bentos (reobentos)	114
15.8.2.1	Mikrobiální bentos	115

15.8.2.2	Fytobentos	115
15.8.2.2.1	Adaptace rostlinných organismů na proudění	117
15.8.2.3	Zoobentos	118
15.8.2.3.1	Adaptace reobentontů na proudění vody	120
15.8.3	Hyporeos	124
15.8.4	Nekton	125
15.8.4.1	Morfologická adaptace	126
15.8.4.2	Fyziologická adaptace	127
15.8.4.3	Ekologické vztahy v ichtyocenózách	128
15.8.4.4	Potrava ryb	128
15.8.4.5	Raci a krabi	130
15.9	Změny společenstev v podélném profilu toku v přírodních podmínkách	131
15.9.1	Krenon	132
15.9.2	Ritron	134
15.9.3	Potamon	135
15.10	Periodické a ponorné toky	140
15.11	Znečišťování a samočištění	141
15.11.1	Zdroje a druhy znečišťujících látek	146
15.11.1.1	Odpadní vody s převahou organických látek a hnilobné kaly	146
15.11.1.2	Minerální kaly	146
15.11.1.3	Toxické a kumulativní látky	147
15.11.1.4	Radioaktivní odpadní látky	149
15.11.1.5	Odpadní vody s olejovými látkami a ropnými produkty	150
15.11.1.6	Oteplené odpadní vody	151
15.11.1.7	Odpadní vody s patogenními organismy a parazity	152
15.11.2	Saprobni systémy	152
15.11.2.1	Limnosaprobity	155
15.11.3	Stanovení saprobity	158
15.11.4	Eutrofizace tekoucích vod	159
15.12	Vliv člověka na hydrologický režim a na společenstva tekoucích vod	161
15.12.1	Práce v toku	161
15.12.2	Změny průtoků	161
15.12.2.1	Nulové průtoky	163
15.12.3	Vliv úprav toků	163
16	Acidifikace vodních ekosystémů	167
16.1	Kyselý dešť, jeho výskyt a výzkum	167
16.2	Zdroje acidifikujících polutantů	168
16.2.1	Emise, transport a ukládání polutantů	169
16.2.2	Od plynných oxidů S a N ke kyselinám	169
16.3	Tři stupně acidifikace	170
17	Proces eutrofizace stojatých vod	172
18	Rozkladné procesy ve vodách	181
18.1	Anaerobní procesy ve vodách	183
18.2	Významné skupiny vodních bakterií	184
18.3	Typické reakce samočištění probíhající ve vodních ekosystémech a při biologickém čištění odpadních vod	185

19	Čištění odpadních vod	188
19.1	Mechanické způsoby čištění	190
19.2	Biologické čištění odpadních vod	190
19.2.1	Půdní filtrace a závlahy	191
19.2.2	Biologické rybníky	191
19.2.3	Skrápěná tělesa - biofiltry	192
19.2.4	Ponorné šterbinové biodisky	193
19.2.5	Aktivační nádrže	193
19.2.6	Cirkulační (oxidační) příkopy	194
19.2.7	Anaerobní biologické čištění	195
19.3	Třetí stupeň čištění odpadních vod	195
20	Biologická produktivita vod	197
20.1	Trofické úrovně pohybu látek a energie	198
20.2	Produktivita a produkce	200
20.3	Primární a sekundární produkce	201
20.4	Primární produkce	202
20.4.1	Měření primární produkce	203
20.4.1.1	Metoda sklizně	203
20.4.1.2	Kyslíková metoda	204
20.4.1.3	Radioizotopová metoda	206
20.4.1.4	Metoda měření úbytku biogenních prvků v systému	207
20.4.2	Závislost primární produkce vod na faktorech prostředí	207
20.4.2.1	Vliv světla a teploty	207
20.4.2.2	Zdroje a utilizace živin	212
20.4.3	Podíl fytoplanktonu na primární produkci vod	215
20.4.4	Podíl makrovegetace na produkci vod	216
20.4.5	Podíl fotoautotrofních bakterií na produkci vod	219
20.4.6	Význam hlavních primárních producentů vod	220
20.5	Sekundární produkce vodních ekosystémů	221
20.5.1	Měření sekundární produkce	223
20.5.1.1	Uplatnění P/B koeficientu při odhadech produkce	225
20.5.2	Účinnost přenosu primárního produktu úrovněmi konzumentů	226
21	Právní ochrana vody a vodních zdrojů a péče o ně	230
	Seznam citované literatury	233
	Věcný rejstřík	245